

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 536/2019-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. decembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], obaja [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátom JUDr. Martinom Fabiánom, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 Co 9/2017 z 31. augusta 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 106/2018 zo 17. januára 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a s'ťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. apríla 2019 doručená ústavná s'ťažnosť [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], obaja [REDACTED] (ďalej len „s'ťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 9/2017 z 31. augusta 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 106/2018 zo 17. januára 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Vec s'ťažovateľov bola v súlade s čl. X bodom 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“) prerozdelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov a 17. októbra 2019 pridelená sudcovi spravodajcovi Rastislavovi Kaššákovi a v zmysle čl. II bodov 3 a 5 rozvrhu práce bola predbežne prejednaná v prvom senáte ústavného súdu v zložení Jana Baricová (predsedníčka senátu) a sudcovia Rastislav Kaššák a Miloš Maďar.

3. Z ústavnej s'ťažnosti a jej príloh vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 34 C 46/2007 zo 7. októbra 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) boli s'ťažovatelia ako žalovaní v 1. a 2. rade zaviazaní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi [REDACTED] (ďalej len „žalobca“) sumu 99 581,75 € s prísl. z titulu vydania bezdôvodného obohatenia.

4. Žalobca sa v konaní domáhal zaplattenia sumy 199 163,50 € s príslušenstvom, a to buď z titulu náhrady škody, ktorú mu podľa neho spôsobili sťažovatelia porušením dohody o účelovom použití finančných prostriedkov, alebo z titulu vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré získali na úkor žalobcu. Žalobca po dobu štyroch rokov posielal mesačne na účty v tuzemských bankách 1 350 USD. Žalovaná suma pozostávala zo sumy 99 581,75 € predstavujúcej dôchodok žalobcu a jeho finančné prostriedky z iných zdrojov, ktoré žalovaní spotrebovali, a tiež z ďalšej sumy 99 581,75 € predstavujúcej kúpnu cenu za predaj rodinného domu v [REDACTED], ktorú si žalovaní ponechali. V konaní nebolo žalobcom preukázané spreneverenie týchto prostriedkov, prípadne ich použitie bez jeho vedomia a súhlasu. Zasielané finančné prostriedky boli sťažovateľmi použité na podnikanie (prevádzku solária a krytie strát z jeho činnosti) a na nákup a udržiavanie viacerých nehnuteľností, ale to na druhej strane neznamenal, že ich konanie bolo protiprávne a zakladalo nárok žalobcu na náhradu škody v zmysle § 420 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov. Z týchto dôvodov súd prvej inštancie žalobu v uvedenej časti zamietol. V časti žaloby uplatňujúcej bezdôvodné obohatenie súd prvej inštancie zaviazal sťažovateľov na zaplattenie sumy žalobcovi v sume 99 581,75 € s prísl.

5. Krajský súd na základe podaných odvolaní napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu potvrdil. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podali sťažovatelia dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z § 420 písm. b) a f) a z § 421 ods. 1 písm. a) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Civilný sporový poriadok“). V dovolaní sťažovatelia čestným vyhlásením svedka preukazovali, že žalobca mal zomrieť niekedy v roku 2016. Súčasne opätovne namietali, že uplatnené práva žalobcu boli už premlčané a aj podľa nich nesprávny záver, že „prevzatím kúpnej ceny za predaj domu v [REDACTED] sa na úkor žalobcu bezdôvodne obohatili“. Dovolanie sťažovateľov proti napadnutému rozsudku krajského súdu najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol.

6. Sťažovatelia pred ústavným súdom namietajú, že napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu sú nespravodlivé, nepreskúmateľné

a nepresvedčivo a nedostatočne odôvodnené, čím podľa nich nespĺňajú „*parametre zákonného odôvodnenia v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. platného v čase ich rozhodovania, a sú arbitrárne*“ [v čase vydania uvedených napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov bol platný a účinný už Civilný sporový poriadok (od 1. júla 2016), nie Občiansky súdny poriadok, ako uvádzajú sťažovatelia, pozn.].

7. Sťažovatelia tiež poukazujú na to, že s ich podstatnými námietkami podanými v riadnom a mimoriadnom opravnom prostriedku sa všeobecné súdy riadne nevysporiadali. Jednou z ich podstatných námietok bolo právne posúdenie otázky premlčania žalobcom uplatňovaných nárokov a otázka financovania kúpy rodinného domu v [REDAKOVANÉ], ako aj vzniku bezdôvodného obohatenia z nepoctivých zdrojov.

8. Na základe uvedeného sťažovatelia navrhujú, aby ústavný nálezom takto rozhodol:

„1. / Základné právo [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], štátny občan SR, a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], štátny občan SR. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach, č.k. 6Co/9/2017 zo dňa 31.08.2017 porušené bolo

2. / Základné právo [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], štátny občan SR, a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], štátny občan SR, bytom [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3 Cdo 106/2018 zo dňa 17.01.2019 porušené bolo.

3. / Rozsudok Krajského súdu v Košiciach, č.k. 6Co/9/2017 zo dňa 31.08.2017 zrušuje, a vec vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

4. / Krajský súd v Košiciach je povinný nahradiť sťažovateľom trovy právneho zastúpenia...“

9. V závere ústavnej sťažnosti sťažovatelia zároveň navrhujú, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu, ako aj rozsudku okresného

súdu, pretože prebieha už aj exekučné konanie na vymożenie priznanej žalovanej sumy predajom ich bytu.

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

13. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

14. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,

- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

15. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je okrem iného posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05).

16. O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

17. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Verejnnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

18. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

19. Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

20. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

21. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom rozsudku okresného súdu, napadnutého rozsudku krajského súdu a napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, aby posúdil zlučiteľnosť ich obsahu s obsahom sťažovateľmi označených práv zaručených ústavou a dohovorom, a zistil, že ústavná sťažnosť sťažovateľov nie je dôvodná.

III.1 K námietke o porušení práv sťažovateľov podľa ústavy a dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

22. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu konštatuje, že odôvodnenie jeho záverov je jasné a zrozumiteľné, v žiadnom prípade nie arbitrárne a nepresvedčivo odôvodnené, tak ako to namietajú sťažovatelia v dôvodoch svojej ústavnej sťažnosti. V tejto súvislosti ústavný súd upriamuje pozornosť na jeho konštatovanie v bode 67, v ktorom sa stotožnil so závermi súdu prvej inštancie o zodpovednosti žalovaných za bezdôvodné obohatenie, ktoré je sťažovateľom dobre známe, preto z neho ústavný súd nebude citovať. K týmto záverom súdu prvej inštancie na s. 30 až s. 35, body 95 až 122

k tejto zodpovednosti a námietkam sťažovateľov ústavný súd ešte poznamenáva, že iba nesúhlas s právnym názorom krajského súdu, ktorý sa opiera pri rozhodovaní najmä o dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie, ešte neznamená, že došlo aj k porušeniu označených práv sťažovateľov.

23. Namietaný rozsudok krajského súdu je podľa názoru ústavného súdu ústavne udržateľný a v žiadnom prípade nevykazuje znaky svojvôle či arbitrárnosti. K námietkam sťažovateľov k otázke premlčania okresný súd v bode 106 na s. 33 svojho rozsudku uviedol: „Súd má za to, že v prípade posúdenia priznaného nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia z predaja nehmuteľnosti v [REDAKOVANÉ] kúpnu zmluvou zo dňa 4.1.2006 (ust. § 107 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka) tento nárok nie je premlčaný, pretože žaloba na súd bola podaná dňa 14.3.2007, teda ešte pred uplynutím premlčacej doby objektívnej, ako aj subjektívnej.“ S týmto názorom nepolemizovali ani krajský súd v bode 45 a ani najvyšší súd v bode 18.2, ktoré sa s ním stotožnili.

24. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade neexistujú skutočnosti, ktoré by signalizovali možnosť vyslovenia porušenia základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

25. Vzhľadom na uvedený záver je možné konštatovať, že do úvahy neprichádza ani sťažovateľmi tvrdené porušenie ich práva podľa čl. 13 dohovoru, keďže z už uvedeného vyplýva, že nemajú „hájitelné“ tvrdenie o porušení ich práv(a) podľa dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu.

26. Ústavný súd preto túto časť sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2 K námietke o porušení práv sťažovateľov podľa ústavy a dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

27. Ústavný súd nemá v okolnostiach posudzovanej veci dôvod pochybovať ani o správnosti právneho záveru dovolacieho súdu. Tento záver v žiadnom prípade nemožno považovať za arbitrárny či zjavne neodôvodnený. O arbitrárnosti a svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, a to najmä Civilného sporového poriadku, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Najvyšší súd pritom v nadväznosti na skutkový stav svoj právny záver ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil, a preto ho nemožno považovať za svojvoľný.

28. Právna zástupkyňa žalobcu doložila aj oprávnenie konať za neho plnou mocou z 29. januára 2018, na ktorej bola pravosť podpisu žalobcu notársky overená, čím boli vyvrátené aj tvrdenia svedkov, že žalobca zomrel v roku 2016. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na body 5 až 27 na s. 4 až s. 12 rozhodnutia najvyššieho súdu. Navyše, sťažovatelia konkrétnejšie ani v ústavnej sťažnosti neuviedli, v čom vidia porušenie svojich označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

29. Najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľným spôsobom zdôvodnil, prečo v danom prípade nezistil tvrdené dôvody prípustnosti dovolania. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že samotná otázka posúdenia podmienok pre uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, nie ústavnému súdu.

30. Ústavný súd, zohľadňujúc uvedené, ďalej konštatuje, že ani vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu neprichádza do úvahy možnosť vyslovenia porušenia práva sťažovateľov podľa čl. 13 dohovoru (pozri tiež bod 25 tohto uznesenia).

31. Z týchto dôvodov preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, pričom ju mohol odmietnuť aj pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

32. Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2019

Jana Baricová
predsedníčka senátu